

Udviklingshæmmede med demens

Flere og flere udviklingshæmmede får aldersrelaterede sygdomme. Afdelingslæge Ulla Jacobsen fra Center for Oligofrenipsykiatri beretter her om udviklingen, og om hvilke udfordringer, det medfører for personalet.

Som følge af bedre levevilkår og bedre lægebehandling er vores gennemsnitlige levealder blevet forøget med ca. 20 år gennem det seneste århundrede. Denne tendens gælder også blandt udviklingshæmmede.

Der er fortsat en betydelig overdødelighed blandt de sværest udviklingshæmmede mennesker. Men for lettere udviklingshæmmede, der ikke har tillægshandicap, og som har nået voksenalderen, nærmer restlevetiden sig den øvrige befolkning.

Med den stigende levealder øges imidlertid også risikoen for, at udviklingshæmmede rammes af aldersrelaterede sygdomme – herunder demens.

Overhyppighed af demenssygdomme

I befolkningen som helhed har ca. 7 % af de, der er ældre end 65 år, en behandlingskrævende demenssygdom, mens det blandt udviklingshæmmede gælder for ca. 22 % (Jens Lund, 1985).

Blandt de udviklingshæmmede er der altså tale om en betydelig overhyppighed.

Personer med Down Syndrom indtager en særstilling i denne statistik. Hos denne gruppe optræder Alzheimers Sygdom langt hyppigere og i en væsentligt tidligere alder. De første symptomer ses ofte i begyndelsen

af 50-års alderen, men kan også optræde hos endnu yngre personer med Down Syndrom

Flere udfordringer for personalet

Demenssygdom medfører en svækkelse af hukommelsen og påvirker evnen til at tænke og vurdere en situation. Sygdommen rammer sproget, og den demente kan blive irriteret, have tendens til at græde, udvise forgrovet social adfærd og miste interessen for aktiviteter, som han/hun tidligere har følt glæde ved.

Det forhold, at en beboer ved en demenssygdom gradvist mister evner og færdigheder, stiller store krav til personalet.

Man skal som pædagog have kendskab til et demensforløb, være fleksibel og have indlevelsessevne. Man skal være forberedt på, at den beboer, som måske i dag er mobil og selvhjulpne og kan udføre småopgaver i boafsnittet, i løbet af nogle år bliver kørestolsbundet og tiltagende plejekrævende.

Desuden skal man være opmærksom på, at "den aktuelle dagsform" kan være svingende. Opgaver, som i går kunne klares selvstændigt, skal vedkommende i dag have hjælp til. Her er det vigtigt, at hjælpen gives, så den opmuntrer og støtter beboeren i at bevare sit selvværd.

Afdelingslæge Ulla Jacobsen, Center for Oligofrenipsykiatri, Aarhus Universitetshospital, Risskov

Demenssygdom medfører en svækkelse af hukommelsen og påvirker evnen til at tænke og vurdere en situation.

- De hyppigste demensformer er blodkarsdemens og Alzheimers Sygdom. Ca. 20 % af alle demente rammes af blodkarsdemens og ca. 60 % af Alzheimers Sygdom.
- Demens er ikke en naturlig følge af at blive gammel, men skyldes sygelige forandringer i hjernen.
- Mange forskellige sygdomme kan være årsag til demens.
- Demens er en fremadskridende lidelse, men forløbet afhænger både af, hvilken sygdom, der er tale om, og hvilke områder i hjernen, der angribes.
- Sygdommen skal have haft en varighed på mindst 6 måneder, før man stiller diagnosen.

Behov for skærmede enheder

Da en dement person som et led i sygdommen også mister orienteringsevnen, er det vigtigt for vedkommendes tryghed, at omgivelserne er overskuelige.

Det er baggrunden for, at man på enkelte bosteder har oprettet skærmede enheder med kun få beboere. På andre bosteder har man erfaring for, at den demente ikke behøver flytte til en speciel skærmet enhed, hvis de fysiske rammer og personalenormeringen giver mulighed for i enkelte konkrete situationer at skærme beboeren for unødige og forvirrende indtryk.

Fokus på det aktuelle funktionsniveau

Afslutningsvist er det vigtigt at pointere, at tilbud, opgaver og aktiviteter altid bør være tilpasset det aktuelle funktionsniveau.

Hvis en dement person bliver stillet overfor krav eller opgaver, som vedkommende ikke magter eller forstår betydningen af, kan han reagere med aggressivitet eller andre former for adfærdsforstyrrelser. Det samme forhold gør sig også gældende, hvis boligforholdene er for uoverskuelige og personalenormeringen utilstrækkelig.